

14 בינואר, 2025

לכבוד
השופט צחי עוזיאל, מנהל בתי המשפט
הרשות השופטת, הנהלת בתי המשפט
רחוב כנפי נשרים 22
ירושלים 9546436
באמצעות הפקס (02-6513191) +דוא"ל

מכובדנו,

הנדון: פגיעה חמורה בחופש העיתונות וחיסיון מקורות

בשם מרשנו, ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל, הרינו מתכבדים לפנות אליך בהתייחס לנדון, כדלקמן:

1. ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל, מייצג את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ, בכל כלי התקשורת - הממוסדת והעצמאית - בכל המקצועות, עיתונאים שכירים ופריילנסרים כאחד. ארגון העיתונאים הוא הארגון היציג של עיתונאים ברוב כלי התקשורת, וככזה עוסק בנושאים של תעסוקה, ובמקביל הארגון פועל במגוון זירות למען חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת.
2. בנוסף, ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל הוא ארגון העובדים היציג בקרב עיתונאי הארץ/דה מרקר.
3. בהתאם למידע שהובא בפנינו, שופטת בית המשפט השלום ברחובות, כבוד השופטת קרן וקסלר, הורתה אתמול, 12.1.2025, על הוצאתו של העיתונאי ג'וש בריינר (להלן: "העיתונאי") מאולמה ובתוך כך, היא הורתה למאבטחי משמר בתי המשפט לערוך חיפוש בטלפון הנייד של העיתונאי.
4. הרקע להחלטות בית המשפט הנכבד כאמור, היא בקשה של התובעת המשטרתית, עו"ד עדי סעדיה שטענה ללא כל תימוכין בפני השופטת במהלך שמיעת עדותה של השרה עידית סילמן כי העיתונאי, כתב לענייני משטרה ופלילים של עיתון "הארץ", מקליט את הדיון.
5. יצוין בבחינת למעלה מן הדרוש כי העיתונאי לא הקליט את הדיון לעיל ואף לא היה קיים חשש סביר לביצוע כל עבירה מצדו, גם לא בקירוב. אולם, בית המשפט הנכבד שגה בהחלטתו כאמור גם אם הוא טעה לחשוב כי מדובר בהפרה של נוהל מנהל בתי המשפט בעניין; ובית המשפט הנכבד שגה בהחלטתו להורות למאבטחי משמר בתי המשפט לערוך חיפוש בטלפון הנייד של העיתונאי; ובית המשפט הנכבד שגה בהחלטתו להורות על הוצאתו מהאולם של העיתונאי, בליווי מאבטחי משמר בתי המשפט, לצורך החיפוש שלא כדין כאמור; ובית המשפט הנכבד שגה גם בדרך התייחסותו לעיתונאי.
6. עוד בהתאם למידע שהובא בפנינו, דקות ספורות לאחר תחילת עדותה של השרה לאיכות הסביבה, ובמהלך עבודתו של העיתונאי שהקליד בהקלדה עיוורת את הדברים, פנתה אליו עוזרת השרה, תוך שהיא מפריעה לו בעבודתו והעירה לו על דרך הסתם כי אסור לו להקליט את הדיון וכי הוא מקליט את הדיון. העיתונאי השיב לה למעלה מן הדרוש כי הוא אינו מקליט את הדיון והבהיר לה כי היא מפריע לו בעבודתו. כעבור מספר דקות, הביטה התובעת המשטרתית בטלפון הנייד שלה ופנתה לשופטת תוך שהיא טוענת ללא כל תימוכין כי העיתונאי מקליט את הדיון. עוד הוסיפה התובעת המשטרתית כי היא ראתה כי העיתונאי נוגע בטלפון שלו ושהוא מקליט את הדיון.

במענה לטענתה של התובעת המשטרית, השופטת פנתה לעיתונאי בשאלה בנושא והעיתונאי הבהיר לה בבחינת למעלה מן הדרוש כי הוא אינו מקליט את הדיון. עם זאת, הורתה השופטת למאבטחי משמר בתי המשפט לבצע חיפוש בטלפון הנייד של העיתונאי על מנת לבדוק אם הוא הקליט את הדיון.

בנסיבות העניין, העיתונאי בתגובה חזר והבהיר כי הוא כלל לא הקליט את הדיון ואף הסב את שימת לבו של בית הנכבד להעדר סמכותו של בית המשפט בעניין וכי הוא עיתונאי. במענה לאמור, בית המשפט אכן אישר בפני העיתונאי כי הוא נעדר סמכות להורות על חיפוש בטלפון הנייד של העיתונאי ואולם, **"למאבטחים יש"** סמכות לעשות כן, לשון בית המשפט.

כשהוא מושפל הוצא העיתונאי שלא כדין מהאולם, מלווה במאבטחי משמר בתי המשפט. שם הוא התבקש על-ידי המאבטחים, שלא כדין, להציג את ההקלטות בטלפון הנייד שלו. עוד צוין בפניו, שלא כדין, כי במידה ויש בידו הקלטות אזי הוא מתבקש למחוק אותן. בליה, ומאחר והעיתונאי רצה להמשיך ולבצע את עבודתו העיתונאית מתוך אולם בית המשפט וזאת במסגרת סיקור הליך משפטי המעורר עניין ציבורי רב, הוא נאלץ להציג למאבטחות את האפליקציות הפתוחות בטלפון הנייד – והראה לה כי אין אפליקציה של הקלטה.

בנוסף, ועם שובו של העיתונאי לאולם בית המשפט, בית המשפט הנכבד זלזל באירוע של פגיעה בעיתונאי ובעבודתו ובתוך כך, בחופש העיתונות וחסינות מקורות, ובמענה לאמירתו של העיתונאי ולפיה, מדובר ב**"חריפה"**, השיבה לו השופטת בזו הלשון: **"בלי דדמות"**.

7. חיפוש בטלפון נייד של עיתונאי המכיל מידע של העיתונאי במסגרת עבודתה העיתונאית מהווה פגיעה קשה ביותר בחופש העיתונות. הטלפון הנייד הוא הכלי העבודה העיקרי של העיתונאי. זה הכלי בו מאוחסנים כל אנשי הקשר של העיתונאי, התכתבויות עם מקורות עיתונאים (גלויים וחסיים), מידע עיתונאי, סיפורים עיתונאים ועוד, החוסים תחת חסינות מקורות. מן הטעם הזה, לא ניתן לחדור לטלפון נייד של עיתונאי ללא צו מתאים של בית משפט וזכות ערעור בעניין.

8. ההתנהלות המתוארת לעיל עולה לכדי פגיעה בוטה, אסורה ובלתי מידתית בחופש העיתונות שעולה ליצור אפקט מצנן על עבודת העיתונאים, ולא רק העיתונאי נשוא מכתבו זה – אלא עיתונאים בכלל. עיתונאים מבצעים עבודתם בתנאים לא פשוטים, בימי מלחמה ובימי שלום, סביב אירועי חבלה, באירועים פלילים, במחאות חברתיות, בשוק ובבורסה, במסדרונות הכנסת ובין בנייני הממשלה וכן, באולמות בתי המשפט. הם מופקדים על סיקור אירועים אלה מתוקף תפקידם וכחלק ממלאכתם והם עושים כן, לילות כימים כדי להביא בפני הציבור בישראל את המידע הדרוש לו כחלק מפעולתם התקינה של גלגלי הדמוקרטיה ושלטון החוק ושלוש הציבור.

9. יצירת אפקט מצנן, או אף מאיים, על עבודתם של העיתונאים, יכולה להוות פגיעה קשה – בלתי מידתית ובלתי מוצדקת בעקרונות היסוד של השיטה¹.

10. ודוק: בית המשפט הנכבד לא יכול היה לפעול כפי שהוא פעל; גם משמר בתי המשפט לא יכול היה לפעול כפי שפעל.

11. בהקשר זה, גם התובעת המשטרית פעלה בניגוד לדין ומהתנהלותה עולה הפרה של הוראות נוהל משטרת ישראל לזימון עיתונאי לחקירה ועריכת חיפוש הקובע, גם מנגנון חיפוש בכליו של העיתונאי. עוד מעוגן בנוהל, מי מופקד על קבלת ההחלטות ביחס לפעולות כאמור, כיצד הן יעשו ועל ידי מי, ומהם הקריטריונים לביצוע חיפוש בכליו של עיתונאי.

12. מעבר להשפלתו של העיתונאי והזלזול בו מצד בית המשפט הנכבד, בהחלטתו של בית המשפט הנכבד ובהתנהלותו יש כדי פגיעה בחופש העיתונות, חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת. המידע המצוי על טלפונים ניידים של אזרחים ותושבים הוא מידע האוצר בחובו תוכן רב שהוא, בחלקו, פרטי מאוד וכן יכול לאצור בחובו גם נתונים הנוגעים לחסיונות מקצועיים כבענייננו. מבין החסיונות המקצועיים, התייחסה ההלכה הפסוקה באופן מיוחד

¹ ר' למשל דניאל 7325/95 ידיעות אחרונות ואח' נ' קראוס ואח', פ"ד נב(3) 1, 53 (1998).

לחסיון מקורות עיתונאים, והבהירה כי ההגנה על חסיון עיתונאי היא ייחודית, הן משום חשיבותו של החסיון העיתונאי - הנוגע לאושיות הדמוקרטיה ושלטון החוק - והן משום העובדה שחסיון עיתונאי נוגע גם לעצם קיומו של המקור וזהותו (ולא רק לתכנים). בעניינו, משמר בתי המשפט נחשף לאפליקציות הפתוחות של העיתונאי ולמידע המצוי בצג הטלפון הנייד של העיתונאי, הכל בניגוד לדין ובחסות בית המשפט הנכבד, תוך פגיעה בחסיון עיתונאי וחיסיון מידע ותוך כאמור, יצירת אפקט מצנן כלפי העיתונאי ועיתונאים נוספים.

13. חופש העיתונות אינו רק של העיתונאי אלא של הציבור² ומכאן גם חשיבותו ומכאן גם ההגנות המיוחדות המוענקות לעיתונאים, כך למשל:

נוהל התנהלות משטרת ישראל מול גורמי תקשורת ונוהל זימון עיתונאי לחקירה ועריכת חיפוש; מגבלות הסמכות של רשויות אכיפת החוק לקבל נתוני תקשורת מחברות התקשורת³; מגבלות הסמכות של רשויות אכיפת החוק ורשויות מיוחדות בתקופה של משבר לאומי-בריאותי לנטר מידע באמצעות איכוני השב"כ⁴; הגנות הניתנות במישור הפרטי, כנגד במסגרת תביעת לשון הרע, במקרים בהם אל מול הזכות לשם טוב של מאן דהוא ניצבים זכויות ואינטרסים הנוגעים לעשייה העיתונאית⁵.

14. בנסיבות העניין, מבוקש כי תעשה שימוש בסמכותך כראש המערך הניהולי של מערכת בתי המשפט ותוציא תזכורת מתאימה לנשיאים ולשופטים בהתייחס לעקרון השמירה על חופש העיתונות ועבודת העיתונאי, על מנת שהאירוע המתואר לעיל לא יחזור על עצמו.

15. באירוע לעיל יש גם כדי אפקט מצנן על עבודת העיתונאים ויחסה של מערכת בתי המשפט אליהם כעולה למשל מסיקורים באמצעי התקשורת השונים והעניין הציבורי שהאירוע עורר ואף מטעם זה מבוקש כי תעשה שימוש בסמכותך כאמור, על מנת להבהיר שאין באירוע לעיל כדי להעיד על הכלל.

16. להתייחסותך הדחופה נודה.

בכבוד רב,

אמיר בשה, עו"ד

העתיקים:

ג'וש בריינר, הארץ
ועד עובדי הארץ/דה מרקר
אליהו חיאט, יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל
מיכל גרא מרגליות, מנכ"לית ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל
ענת סרגוסטי, אחראית חופש העיתונות בארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל

² ר' למשל: ע"מ 6013/04 מדינת ישראל, משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד (4) 60, 75 (2006); בג"ץ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי, פ"ד טו 2407, 2415, 2426 (1962); ר' עוד: משה נגבי חופש העיתונאי וחופש העיתונות בישראל: דיני תקשורת ואתיקה עיתונאית (2011); דניאל פלוגי נ' ד"ר אילנה דיין אורבך, סעיפים 52-54 לפסק דינו של הנשיא (כתוארו אז) גרוניס, 18.9.2014; רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון (המאוחד) הצופה בע"מ ואח', סעיפים עב-עד. 29.11.2012.

³ בג"ץ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח ואח' נ' משטרת ישראל ואח', 28.5.2012, סעיף 5.

⁴ בג"ץ 2109/20, 2187/20 ארגון העיתונאים בישראל ואח' נ' ראש הממשלה ואח', 26.4.2020, סעיפים 44-45 לפסק דינה של הנשיאה חיות וכן סוף דבר.

⁵ רע"א 6557/20 ערץ 10 החדש בע"מ ואח' נ' שרת התרבות והספורט, ניתן ביום 13.3.2024, ר' פסק דינו של כבוד השופט כבוב, עמ' 58 ואילך.